

05 juli 2020

KLEINE DOOPKINDEREN ALS ONS GROTE VOORBEELD

Bijbellezing: Mattheus 18, 1-14

We hebben, voor wat in onze gemeente gebruikelijk is, best wel lang gewacht met dopen. Jonathan en Vera waren al in december geboren, maar toen brak opeens het coronavirus uit... Nu wij gelukkig weer voorzichtig mogen samenkomen als gemeente, nu hebben wij de doopplechtigheid dan ook gelijk gepland. Want een doopplechtigheid kan niet zonder een gemeente. De doop en de gemeente horen bij elkaar. Vanaf vandaag worden Vera en Jonathan dan ook *doopleden* van onze gemeente genoemd.

Over die gemeente gaat het ook in het gedeelte dat wij zojuist hebben gelezen. En dat moet je bij alles wat wij hebben gelezen in het achterhoofd houden, want anders kan je met deze teksten van 'worden als een kind' en 'dat honderdste schaapje dat verloren is' alle kanten opgaan. Al deze dingen die Jezus vertelt en ook alles wat daar nog op volgt in hetzelfde hoofdstuk heeft te maken met *de gemeente*, met die bijzondere en bijzonder diverse groep mensen die samen mogen geloven en een gemeente mogen vormen rondom Christus Jezus.

Jezus verbindt alles wat hij over die gemeente zegt met het voorbeeld van een kind. Nou, dat leek mij mooi om tijdens deze doopdienst te bekijken: hoe Vera en hoe Jonathan en hoe alle andere kinderen van onze gemeente, hoe al die jonge doopleden *als voorbeeld* dienen voor alle leden van de gemeente.

In alles wat Jezus over de kinderen en over de gemeente zegt, horen wij bovendien de grondtonen van het Evangelie, de kern van het geloof klinken. Het gaat dus niet slechts om een protocol voor hoe-gemeente-te-zijn of om goede omgangsregels of het vormen van een traditie of wat dan ook... het gaat om het leven en samen mogen leven vanuit het Evangelie.

Jezus' onderwijs begint wel een beetje vreemd, moet ik eerlijk zeggen... De discipelen, de leerlingen kwamen naar Jezus toe en vroegen Hem: 'wie is de belangrijkste in het Koninkrijk der hemelen?' Wie is in Gods nieuwe wereld de belangrijkste? Jezus gaat straks vertellen dat zij juist moeten worden als een kind, maar eigenlijk vind ik dit juist een heel kinderlijke vraag van hen. Ik moet denken aan mijn dochttertje die dan weer met mij gaat meten wie de langste is (terwijl zij nog maar tot mijn middel komt) en die vervolgens weer vooruit rent omdat zij de snelste denkt te zijn (terwijl ik nog haar spullen uit de auto aan het halen ben). Ieder kind zegt toch: 'ik ben de grootste', 'ik ben de beste', of 'zouden wij een wedstrijdje doen wie de snelste is?'... en nu hier die volwassen leerlingen van Jezus: 'wie is de belangrijkste?' Je zou zeggen: ze hoeven niet eens zoveel meer te leren om een kind te worden...

Toch is het ook wel een beetje begrijpelijk dat zij deze vraag stellen. Even hiervoor heeft Jezus verteld dat Hij zou gaan sterven. Nu, als de leider wegvalt, wie moet hem dan opvolgen? Wie is dan de belangrijkste? Zou het een van de drie leerlingen zijn die Jezus wel vaker apart neemt en dingen laat ervaren die anderen niet te zien krijgen? Er valt dus nog wel voor deze vraag te zeggen, maar het klinkt wel heel banaal vind ik: met Jezus onderweg zijn, zelfs onderweg naar Zijn sterven, en dan bakkeleien over de onderlinge posities.

Maar wat Jezus dan doet, dat is prachtig. Hij gaat niet in op hun vraag wie de belangrijkste is, maar Jezus geeft een dusdanig antwoord, zodat de vraag geen vraag meer is. Dat is knap. Jezus roept een kind – we weten niet of het een kleuter, of een grotere jongen of een puber was – en zet hem of haar zo voor hen en Jezus zegt dan (vers 3): *als jullie niet veranderen en worden als de kinderen, zullen jullie het Koninkrijk van God beslist niet binnengaan*. Uiterst scherp. Jezus zegt dus niet wat speels: 'kom op, neem eens een voorbeeld aan zo'n kind'. Nee: als jullie niet veranderen en zoals hen worden, dan plaats je jezelf buiten Gods Koninkrijk. Dan is voor jou Gods geweldige toekomst onbereikbaar.

De discipelen waren bezig met de posities binnen hun kringetje – 'wie mag welke plek innemen?' – en Jezus vertelt hen: jullie moeten allemaal *de plaats, de positie, van een kind* innemen. Het gaat hier dus niet daarom dat een kind zo'n voorbeeld is van spontaniteit en echtheid. Dat zijn ze vaak wel, maar daar heeft Jezus het niet over. Het gaat ook niet daarom dat kinderen zo eerlijk zijn en zo onbevangen en zo vol vertrouwen. Nee, Jezus geeft hier geen pedagogische inzichten, waar wij als volwassenen nog wat van kunnen leren. Het gaat hier om de positie van een kind. En dat was in de samenleving van toen geen hoge positie, zeker niet zo'n positie waar de leerlingen naar uitzagen en met elkaar zo druk over aan het vergaderen waren. De positie van een kind was in die maatschappij een heel lage positie. Kinderen waren kostbaar, zeker! Een geschenk van de Schepper, inderdaad! Maar kinderen hadden bijzonder weinig te zeggen. Zij waren ondergeschikt, hadden geen zelfbeschikking, geen eigen mening - misschien hadden zij die wel, maar die telde niet - en zij waren volkomen afhankelijk van hun ouders. *Dat* bedoelde Jezus met het voorbeeld van een kind, want Jezus vertelt verder (vers 4): 'wie zich zal vernederen als dit kind, die is de belangrijkste in het Koninkrijk der hemelen.' 'Wie zich zal vernederen', dat is: 'wie zich zo afhankelijk en kwetsbaar en nederig zal opstellen alsof hij de positie van een kind heeft, *die* zal groot zijn in het Koninkrijk van God'.

Dat roept mogelijk allemaal vragen op. Weerstand misschien ook. Want het botst niet alleen met onze visie op kinderen anno 2020 – maar goed: andere tijd, andere context - maar het botst ook volledig op onze visie op het mens-zijn in onze maatschappij. Afhankelijk en kwetsbaar! Nederig! Dat zijn woorden waar wij bijzonder weinig mee kunnen. Wij zouden gelijk een sova-training of een psycholoog aanbevelen.

Het luistert hier ook heel erg nauw. Het gaat wat dit betreft helaas ook heel vaak fout in gemeenten en kerken. Ik denk aan allerlei vormen van machtsmisbruik waarbij leken afhankelijk worden gehouden en in een positie worden geduwd waarin zij volledig machteloos staan. Of bijvoorbeeld dat mensen soms in de kerk een heel negatief zelfbeeld aangepaard krijgen als zijnde door en door slecht mensen die staan tegenover een God vol van toorn, zonder enig sprankje van liefde en genade. We moeten heel goed proberen te verstaan wat Jezus bedoelt. Ik zou het zo willen vertalen: *de gemeente is een plek waar je niet op een voetstuk probeert te staan, maar waar je door de knieën gaat. Allereest door de knieën voor God... en vervolgens ook voor elkaar*.

De gemeente is een plek waar je door de knieën moet. Je belijdt je afhankelijk van God. Je afhankelijk van Gods genade: je hebt Zijn redding nodig, Zijn liefde, Zijn hulp, Zijn geduld. Je belijdt dat je van Hem bent, geschapen door Hem en bedoeld om met Hem verbonden te zijn. Je gaat voor God door de knieën, je maakt je heel klein voor God... uit ontzag en nederigheid..., maar ook uit dankbaarheid en liefde. Knielen voor God, uit ontzag en nederigheid, volkomen afhankelijk van Gods genade... maar ook knielen uit dankbaarheid en liefde... om God groot te maken en Hem al je liefde uit te zingen omdat je 10.000 redenen tot dankbaarheid hebt.

Worden zoals een kind. Met Vera en Jonathan als uw en mijn voorbeeld. Als voorbeeld van afhankelijkheid en kwetsbaarheid: ze kunnen geen dag zonder hun ouders. Zo afhankelijk en kwetsbaar zijn u en ik in relatie tot de hemelse Vader. Klinkt dat ouderwets? Negatief? Onderdrukkend? Passief? Veel te afhankelijk? Ik heb het eigenlijk niet aan Jonathan gevraagd of hij deze positie niet al te onderdrukkend vond. En of Vera haar zelfbeschikking wilde opeisen en al dat kwetsbare als baby maar lastig vond, dat weet ik ook niet eigenlijk. Ik zag wel zojuist liefde tussen Vera en haar vader en moeder en een intieme band tussen Jonathan en zijn vader en moeder. Zou dat niet de kern van onze nederigheid, afhankelijkheid en kwetsbaarheid richting God zijn? Liefde tussen God en ons, zo diep en zo mooi.

En durf dat dan ook naar elkaar te zijn, zegt Jezus hier tegen Zijn leerlingen. Nederig. Kwetsbaar. Afhankelijk. Wat is het bijzonder jammer als je toch nog in de gemeente bezig zou zijn met gezien-te-worden. Of dat je niet kunt buigen voor een ander,

omdat je volledig in je eigen recht staat. Of dat je vooral bezig zou zijn met ik-vind en ik-heb-nodig-dat, of 'als-het-zo-blijft-gaan-dan... Of dat je gewoon op jezelf blijft en het gemeentelven laat voor wat het is. Wat ben je dan kind-erachtig zoals die discipelen die zo bezig waren met zichzelf. Jezus bedoelt heel iets anders met dat kind dat Hij in ons midden had geplaatst. Jezus laat iets heel anders zien door de doopkinderen van vanmorgen. De doop is teken van volledige afhankelijkheid. Volledige afhankelijkheid van de zorg en de liefde van de hemelse Vader. Volledige afhankelijkheid van de redding en genade van Christus Jezus. Volledige afhankelijkheid van het werk van de Heilige Geest om te kunnen groeien en bloeien voor God. De doop is het begin van het gemeentelid-zijn, maar het zet ook gelijk de toon. Hier in de gemeente gaat het niet om eer, om macht, om zelfverwerkelijking. Nee, je mag hier tot bloei komen, openbloeien en groeien... door te knielen voor God: Uw genade, Uw liefde, Uw redding, Uw Vaderhart... en door te knielen voor elkaar: mag ik jou tot zegen zijn? En daarvoor is een omkeer nodig, zegt Jezus. Je moet veranderen. De doop is het begin in onze gemeente. Maar het is een voortdurend weer veranderen, teruggefloten worden, geconfronteerd worden met jezelf, opnieuw op de knieën gaan en jezelf terugvinden in Christus' overweldigende liefde en trouw.

Jezus gaat verder: het gaat er niet alleen om dat je zelf verandert, dat je zelf zoals een kind (uit die tijd) wordt, maar het gaat er ook om dat voor zulke 'kinderen' echt aandacht hebt. Jezus zegt (vers 5): 'wie zo'n kind ontvangt in Mijn Naam, die ontvangt Mij'.

Zo moei: Jezus verbindt Zich aan dat kind, dat Hij voor Zich heeft neergezet. Zoals ouders soms in woede zeggen: 'als je aan mijn kind komt, kom je aan mij.' 'Wie zo'n kind ontvangt in Mijn Naam, die ontvangt Mij'. Wil je Mij liefde geven, geef het dan aan zulke kinderen.

Ik heb daar wel een tijdje over moeten denken. Natuurlijk kan ik hieruit leren hoe belangrijk het is om aandacht te hebben voor kinderen in de gemeente. (Volgende week hebben wij een speciale kinderdienst). Maar het gaat Jezus niet alleen om letterlijk kinderen, het kind is *een voorbeeld* van kwetsbaarheid, van afhankelijkheid. Maar wie zou Jezus dan in de gemeente, in de kring van discipelen daarmee bedoelen?

Ik ben allerlei interpretaties tegengekomen. Bijvoorbeeld: eigenlijk wordt met dat voorbeeld van een kind heel de gemeente hiermee bedoeld, want Jezus waarschuwt ons er wel vaker voor hoe kwetsbaar wij in de wereld hebben te staan. Een kerk is geen machtsbolwerk – dan is er echt iets verkeerd gegaan – een kerk is een eenvoudige groep mensen die Jezus volgt in Zijn weg van dienen, verdragen, geven, lijden voor en met de ander, jezelf opofferen. Zo zijn wij allemaal zo kwetsbaar als kinderen, kwetsbaar in deze wereld. Een mooie uitleg.

Maar misschien zijn er ook wel mensen in de gemeente die in het bijzonder kwetsbaar zijn. Wij denken dan al snel aan kinderen of aan ouderen, maar het gaat hier denk ik vooral om mensen die kwetsbaar zijn in het geloof. Mensen die pas geleden tot geloof zijn gekomen en voor wie het allemaal nog heel lastig en spannend is. Maar ik denk ook aan mensen die twijfelen, jongeren misschien die zich afvragen of het wel allemaal zo is zoals het hen wordt voorgeschoteld. Als je dan met de botte bijl gaat hakken, stellige waarheden verkondigd..., dan raak je ze zeker kwijt. Ik denk aan gemeenteleden die God soms haast kwijt zijn, omdat er zoveel verdriet, zoveel pijn tussen hen en God is in komen te staan. Deze broeders en zusters moet je niet met goedkope troost opzadelen. Ik denk aan mensen die dreigen af te haken, steeds minder in de kerk komen... Ja, ze hebben hun eigen verantwoordelijkheid hoor!... er valt van alles over te zeggen... maar toch. Ik denk aan mensen die in de massa van de gemeente verdwijnen, omdat zij niet zo'n duidelijke stem laten horen, of omdat zij moeite hebben met zichzelf te midden van al die andere mensen.

Ik ben er niet precies uitgekomen wie Jezus precies bedoelt. Misschien is dat ook de bedoeling. Dat wij elkaar niet een etiket opplakken met 'voorzichtig! Kwetsbaar!' Of 'heel erg afhankelijk'. Nee, wij moeten elkaar geen etiket opplakken, maar oog en hart hebben voor het kwetsbare onder ons. Oog

en hart, juist voor diegenen waar wij misschien weinig van terug kunnen verwachten. Oog en hart, juist voor diegenen die het in de ogen van de wereld om ons heen helemaal niet hebben gemaakt. Juist voor diegenen die veel aandacht en tijd en energie opeisen. Die niet in de middelpunt staan, maar ergens aan de rand, of half erbuiten. God draait het echt helemaal om in Zijn Koninkrijk. Juist om deze mensen gaat het in de gemeente van Christus.

Dat vraagt wel wat van een gemeente. In de dagelijkse wereld verbinden wij ons vaak aan heel andere mensen. Ik moet denken aan FC Groningen die afgelopen week in het nieuws was. Zij hebben Robben! FC Groningen zit weer even helemaal in de lift, er worden gelijk allemaal nieuwe voetbalshirts gekocht door de fans, want: Robben is in hun midden! ... Jezus stelt niet Robben, maar een anoniem kind in het midden. Die is het centrum van aandacht, zegt Jezus. En als je Mij wilt dienen en met Mij in verbinding staan, dan moet je naar hem of naar haar omzien. Zoek je Mij, kijk dan om naar mensen die kwetsbaar zijn en afhankelijk. Die ergens achteraan staan. Of onderaan op de ladder. Als je Mij wilt vinden, dan moet je achteraan of onderop de ladder zoeken. *Daar ben Ik in jullie midden.*

De werkelijke gemeente van Christus is niet een gemeente van geslaagde personen met een voorganger die het uithangbord is van de gemeente, à la Robben. De gemeente is een kring om die mensen heen, die kwetsbaar en afhankelijk zijn..., die zoekers zijn in het geloof..., die weinig hebben te geven of te delen... De gemeente van Christus is een groep mensen die zelf kwetsbaar is. Waar baby'tjes tijdens een doopdienst centraal staan omdat uitgerkend zij een voorbeeld zijn voor allen. *Dat is een gemeente van Christus.*

Wees uiterst zuinig op hen, op die kwetsbare mensen, zo zegt Jezus heel scherp. Laat hen niet struikelen! Leg hen geen blokkades, hindernissen voor de voeten! Als je hen laat struikelen op hun geloofsweg, dan zou het nog beter zijn geweest als je een steen aan je nek had geknoopt en in de zee was gesprongen. Dat is tamelijk grove taal. Maar zo ernstig meent Jezus het dus!

Wat is het dus bijzonder ernstig, als ik met mijn stellige mening de geloofsgroei en geloofsvreugde van anderen in de gemeente blokkeer. Wat is het bijzonder ernstig als ik met 'ik-wil-dat-het-zo-gaat' voor anderen een sta-in-de-weg ben. Wat is het bijzonder ernstig als ik met mijn houding ervoor zorg dat anderen zich niet op hun plaats voelen in de gemeente. Ik hoor wel eens van mensen die onze gemeente hebben verlaten, of ergens op het randje balanceren, omdat zij zich inderdaad aan dergelijke struikelblokken hebben bezeerd. Daar valt veel meer over te zeggen natuurlijk. Want wat is het makkelijk om een ander ergens de schuld van te geven en daardoor niet naar jezelf hoeven te kijken..., maar dat neemt de ernst van Jezus woorden niet weg.

Draag zorg voor elkaar. Juist voor dat honderdste schaapje, dat zo eigenwijs of juist machteloos weer zijn eigen route probeert uit te stippelen. Maar je kunt toch veel beter goed zorgen voor die 99 anderen, dat is toch veel efficiënter? Dat is nu het bijzondere van de gemeente van Christus: *dit is de plek, misschien wel de enige plek op aarde, waar het niet gaat om aantallen. Dit is de plek waar het niet gaat om het grote, of het gemiddelde, om efficiëntie, om succesverhalen waar je mee voor de dag kan komen. Hier gaat het om kwetsbare, afhankelijke mensen die met lege handen staan voor God, mensen leven van genade, van ontvangen, een gemeente met kleine baby'tjes tijdens een doopdienst als voorbeeld.*

Laten wij zo oog en hart hebben voor het kwetsbare. En laten wij zo ook naar onszelf kijken: 'Heer, onze God, hoe heerlijk is Uw Naam! Wat zijn wij mensen, dat U aan ons denkt en ons Uw heerlijkheid en luister schenkt?' (ELB: 343)